

Viaszdombormű - II. Alfonz ferrarai herceg

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	19153 
Alkotó:	Abondio, Antonio (1538 - 1591)
Készítés ideje:	1565
Készítés helye:	Bécs (Wien)
Jelzés:	nincs
Anyag:	színezett viasz
Technika:	aranyozott bronz tokban; mintázott
Méretetek:	magasság: 8,6 cm szélesség: 7,5 cm vastagság: 2 cm

A d'Este családból származó II. Alfonz (1533-1597) ferrarai herceg és hitvese, Habsburg Borbála osztrák főhercegnő (1539-1572) viaszportróját Gerevich Tibor fedezte fel a Magyar Nemzeti Múzeum Régiségtárában, és Antonio Abondióról, a császári és udvari éremkészítőről írt, máig alapvető tanulmányában publikálta 1925-ben.

Ez a két remekmű az ábrázolt személyeken túl nevezetes anyagát, technikáját és művészi megformálását tekintve is. A díszes tokba foglalt festett viaszplasztikák a mesternek kis számban ismert ilyen típusú munkái közül a legkorábbiak. Nem az éremportrékhoz készült modellről van itt szó, hanem autonóm műalkotásról. Abondiótól több ilyen viaszportré is fennmaradt, mint például II. Miksa császáré (1575 körül, Bécs, Kunsthistorisches Museum, Sammlung für Palstik und Kunstgewerbe), vagy az Iparművészeti Múzeum Scipio Gonzaga bíborost ábrázoló képmása (1571). A képlékeny anyag igen finom és apró részletformák visszaadására alkalmas, ezt a tulajdonságot messzemenően ki is használta az arcok, haj, szakáll, a ruhák és ékszerek részletes kidolgozásánál, a színezéssel pedig festői hatásokat ért el. A különleges anyagból készült tárgyak között ezek a kis viaszportrék is helyet kaptak a fejedelmi és főúri „Kunstammer”-ekben, ahol igen nagyra becsülték őket.

II. Alfonz ferrarai és modenai herceg több nyelven beszélt, kiváló szónok és jelentős hadvezér volt. Pártolta a tudományt, irodalmat, művészeteket, visszaállította az egykor híres ferrarai egyetemet, ahol pártfogoltját, Torquato Tassót – akivel személyes kapcsolatban is állt – katedrához juttatta. Mindig nagy gondot fordított a rokon dinasztiákkal, elsősorban a Habsburgokkal való jó kapcsolatra. Háromszor nősült, és minden alkalommal jó összeköttetéseket biztosító, előkelő házból választott. Második felesége Barbara főhercegnő, I. Ferdinánd Habsburg császár és Magyarországi Anna nyolcadik leánya, akinek korai halála (1572) miatt csak rövid ideig tartott ez a házasság. A viaszportrék eljegyzésük alkalmával készülhettek Bécsben, 1565-ben.

A magyarországi művészetben is meghatározó szerepet betöltő késő reneszánsz éremvéső (*medailleur*), Antonio Abondio (1538-1591) milánói művészcsaládból származott. Milánóban a Habsburgokkal összeköttetésben álló Leone Leoni a mestere, de trentói, firenzei és sienai szobrászoktól is tanult. 1565-ös eredményes tiroli működésének köszönhetően II. Miksa császár a következő évtől hivatalos portrékészítőként foglalkoztatta, és a bécsi udvarba is meghívta. II. Miksa és II. Rudolf császár szolgálatában kiváló éremportrék sorozatát készítette a császári család, a bécsi udvar reprezentánsai, de a Szent Római Birodalom más tisztségviselői és kora nagy tudósai számára is. Magyarországi megrendelők számára is dolgozott, többek között Verancsics Antal esztergomi érsek és Schwendi Lázár magyarországi katonai főparancsnok részére, továbbá jelentősek a körmöci, nagybányai és kassai pénzverdékkel való összeköttetései is.

A viaszportrét Jankovich Miklós (1772-1846) özvegye, Hauch Rozália ajándékozta a Nemzeti Múzeumnak 1847-ben.

Irodalom

- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. (Kézirat).* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 27. (Nagy Györgyi)
- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 150. (Nagy Györgyi)
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat).* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. SZ/104.
- Szerk.: Péter Márta: *Reneszánsz és manierizmus. Az európai iparművészet korszakai.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 338. (Maros Donka Szilvia)
- Szerk.: Radocsay Dénes, Farkas Zsuzsanna: *Az európai iparművészet remekei. Száz éves az Iparművészeti Múzeum 1872-1972.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1972. - Nr. 118.
- Szerk.: Voit Pál, Csernyánszky Mária: *Az Iparművészeti Múzeum mesterművei. 1896-1946.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1946. - p. 9.
- Szerk.: Lukinich Imre: Antonio Abondio császári és királyi udvari szobrász, festő és éremkészítő. *Emlékkönyv gróf Klebelsberg Kuno negyedszázados kultúrpolitikai működésének emlékére születésének ötvenedik évfordulóján.* Budapest, 1925. - 463-497. (Gerevich Tibor)

